

การจัดการพลังงานทดแทนเพื่อความยั่งยืน

RENEWABLE ENERGY MANAGEMENT FOR SUSTAINABILITY

นพชัย ธีรทิตสกุล¹,

พระมหาประกาศิต ฐิติปสิทธิกร และ สัจญา สดประเสริฐ

Noppachai Thiratitsakun¹,

Phramaha Prakasit thitipasitthikorn and Sanya Sodprasert

วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี

Buddhapanya Sri Thawarawadee Buddhist College

Email : noppachaith@gmail.com¹

Received 28 February 2024; Revised 22 April 2025; Accepted 30 April 2025.

บทคัดย่อ

การพัฒนาทางเศรษฐกิจจำเป็นต้องใช้ทรัพยากร และการใช้ทรัพยากรหรือการดำเนินโครงการเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจย่อมส่งผลกระทบต่อผู้คน สถานการณ์การใช้พลังงานในประเทศไทยสูงขึ้นทุกปี และ การใช้พลังงานภายในประเทศต้องบริหารจัดการสร้างพลังร่วมให้มีพลังงานเพียงพอต่อความต้องการที่เพิ่มขึ้นแล้ว จุดเริ่มของคนในสังคมที่รับรู้ตื่นตัวต่อสถานการณ์ปัญหาพลังงานการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย ผู้รับผิดชอบ ในการนำไปปฏิบัติการวางแผนจะต้องรอบคอบต้องมีความรู้ความเข้าใจ บางแห่งนำหลักการจัดการผสมคุณธรรม ช่วยให้การจัดการง่ายขึ้น ช่วยให้สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมจัดการพลังงานด้วยตนเอง การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน เป็นการนำผู้ใช้พลังงานมาร่วมจัดการพลังงานที่จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวันรูปแบบต่างๆ และร่วมจัดการ ทรัพยากรชุมชนมาผลิตเป็นพลังงานทดแทน เนื่องจากพลังงานหมุนเวียนมีอยู่ทั่วไปตามธรรมชาติและสามารถ มีทดแทนได้ไม่จำกัด เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม พลังงานน้ำ พลังงานความร้อนใต้พิภพ พลังงาน ชีวภาพพลังงานจากขยะ เป็นต้น มีการจัดการพลังงานทดแทนตามแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยสร้างความ สมดุลระหว่างสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนา พร้อมปฏิวัติการใช้พลังงานของมนุษยชาติให้เกิดการพัฒนาประเทศ ไปพร้อมกับการพัฒนาด้านอื่นๆ ส่งผลไปยังความมั่นคงด้านพลังงาน ความมั่นคงของชุมชน การจัดการพลังงาน ทดแทนเพื่อความยั่งยืนเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้พลังงานในประเทศไทย ผู้ใช้พลังงานตัดสินใจเลือกอนาคต พลังงานด้วยตนเอง ปลูกจิตสำนึกร่วมชุมชน ร่วมจัดการพลังงาน แก้ปัญหาพลังงานราคาสูง ด้วยการจัดหา พลังงานทดแทนและจัดการพลังงานทดแทนในชุมชนเพื่อการพัฒนาพลังงานประเทศไทยสู่ความมั่นคงยั่งยืน ด้านพลังงาน ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศไทย เริ่มต้นพัฒนาแบบมีส่วนร่วมสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

คำสำคัญ: การจัดการ; พลังงานทดแทน; การพัฒนาที่ยั่งยืน

ABSTRACT

Economic development requires resources. And the use of resources or the implementation of projects for economic development will have an impact on people. The energy consumption situation in Thailand is increasing every year. And the use of energy within the country must be managed to create collective energy to have enough energy to meet the increasing demand. The starting point for people in society to be aware Regarding the energy problem situation, setting policies, goals, and those responsible for implementing planning must be careful and must have knowledge and understanding. Some places use management principles mixed with morality to make management easier. Help community members participate in energy management on their own. Developing a country that still stands It brings energy users together to manage the energy they need In various forms of daily life and jointly manage community resources to produce alternative energy This is because renewable energy is naturally everywhere and can have unlimited substitutes, such as solar energy, wind energy, water energy, geothermal energy. Bioenergy, energy from waste, etc Renewable energy management according to the concept of sustainable development By creating a balance between the environment and development. Ready to revolutionize humanity's energy use to develop the country along with other developments. Affecting energy security community security Sustainable renewable energy management is a relationship between energy users in Thailand Use energy to decide the future of energy by yourself. Cultivate awareness in the community Participate in energy management Solve the problem of high energy prices By procuring renewable energy and managing renewable energy in the community for the development of energy in Thailand towards energy stability and sustainability. Affecting the development of Thailand Start developing with participation towards sustainable development.

Keyword; Management, Renewable Energy, Sustainability

บทนำ

การพัฒนาทางเศรษฐกิจจำเป็นต้องใช้ทรัพยากร และการใช้ทรัพยากรหรือการดำเนินโครงการเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจย่อมส่งผลกระทบต่อผู้คน สถานการณ์การใช้พลังงานในประเทศไทยสูงขึ้นทุกปี จากข้อมูลตั้งแต่ปี 2549 ถึงปี 2565 มีแนวโน้มสูงขึ้น โดยในปี 2564 พบว่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.1 เมื่อเทียบกับปี 2563 หรืออยู่ที่ระดับ 1,856 เทียบเท่าพันบาร์เรลน้ำมันดิบต่อวัน (Ministry of Energy, 2022) ส่งผลกระทบการใช้พลังงานในประเทศ การขาดแคลนพลังงานสำหรับการบริโภคเพื่อความจำเป็นในการดำรงชีวิตเพื่อความอยู่

รอดและความปลอดภัยของคนในสังคมทุกระดับ การหาแหล่งพลังงานหมุนเวียนในการผลิตไฟฟ้า เพื่อรองรับกับความต้องการ ที่มากขึ้นในอนาคต เนื่องจากพลังงานหมุนเวียนมีอยู่ทั่วไปตามธรรมชาติและสามารถมีทดแทนได้ไม่จำกัด เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม พลังงานน้ำ พลังงานความร้อนใต้พิภพ พลังงานจากกระบวนการชีวภาพพลังงานจากขยะ เป็นต้น

การบริหารจัดการพลังงานระดับชุมชนเป็นจุดเริ่มของคนในสังคมที่รับรู้ตื่นตัวต่อสถานการณ์การใช้พลังงานในประเทศไทย ลักษณะการบริหารจัดการพลังงานเพื่อความจำเป็น แสวงหาทรัพยากรในชุมชนช่วยแก้ปัญหา การขาดแคลนพลังงาน แสวงหาวิธีการและสิ่งสนับสนุนการจัดการพลังงาน แม้แต่เลือกปรับเปลี่ยนพลังงานที่ใช้อยู่เป็นประจำ มาใช้พลังงานทดแทน ควบคู่กับการสร้างกระแสความตื่นตัวในการหาแหล่งพลังงานหมุนเวียน เพื่อใช้ผลิตพลังงานในระดับชุมชนของตนเอง ช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมและการนำเข้าเชื้อเพลิงที่มีอยู่มาบริหารจัดการภายในชุมชน

การบริหารมีลักษณะเป็นทั้งศาสตร์และศิลปะ กล่าวคือ การบริหารจัดการเป็นศาสตร์สาขาหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป เพราะมีองค์ประกอบของความรู้กลุ่มเดียวกันกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยา และรัฐศาสตร์ ส่วนในทางปฏิบัตินั้นจะขึ้นอยู่กับความสามารถ ประสบการณ์ และทักษะของผู้บริหารแต่ละคนที่มีศาสตร์และศิลปะ (ChanetiYoung, 2010) ส่วน “การจัดการ” ใช้มากในทางธุรกิจมุ่งเน้นที่การกำหนดนโยบายและการวางแผนส่วนนำเอานโยบายและแผนไปดำเนินให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ (Detthai, 2012) บางครั้งอาจให้แทนกันได้เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่หวังผลขั้นสุดท้ายอย่างเดียวกัน คือ ความสำเร็จของงานนำนโยบายและแผนดำเนินให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ประเทศไทยมีความต้องการใช้พลังงานมากขึ้น และการใช้พลังงานภายในประเทศต้องบริหารจัดการสร้างพลังร่วมให้มีพลังงานเพียงพอต่อความต้องการที่เพิ่มขึ้นแล้ว อีกทั้งยังพยายามลดหรือควบคุมราคาพลังงานไม่สูง จัดหาพลังงานเพิ่มสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน รวมถึงจัดหาพลังงานทดแทน ลดการนำเข้าหรือพึ่งพาพลังงานจากต่างประเทศ ผลิตพลังงานทดแทนหมุนเวียนในประเทศไทย ดำเนินการจัดการให้ประชาชนในชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมผลิตพลังงานทดแทนเพื่อการพัฒนาชุมชนฐานรากสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน

พลังงานทดแทนจะมาพร้อมกับแนวคิดเรื่องความยั่งยืนด้านพลังงาน เพราะพลังงานทดแทนถูกพัฒนาขึ้นด้วยความหวังจะเป็นทางออกในการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากเชื้อเพลิงฟอสซิล เป็นตัวเร่งให้มนุษย์พยายามปรับเปลี่ยนการใช้พลังงานมาสู่พลังงานสะอาดที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษ นำมาสู่เมกะเทรนด์ด้านพลังงาน พร้อมปฏิวัติการใช้พลังงานของมนุษยชาติให้เกิดการพัฒนาประเทศไปพร้อมกับการพัฒนาด้านอื่นๆ ส่งผลไปยังความมั่นคงด้านพลังงาน ความมั่นคงของชุมชน

การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน เป็นการนำผู้ใช้พลังงานมาร่วมจัดการพลังงานที่จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวันรูปแบบต่างๆ และร่วมจัดการทรัพยากรชุมชนมาผลิตเป็นพลังงานทดแทน มีการจัดการพลังงานทดแทนตามแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยสร้างความสมดุลระหว่างสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนา มีการเผยแพร่เอกสารชื่อ “อนาคตร่วมของเรา” (Our Common Future) ที่เรียกร้องให้ชาวโลกเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตที่ฟุ่มเฟือย และเปลี่ยนวิถีทางในการพัฒนาให้เกิดความปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับ

ข้อจำกัดของธรรมชาติมากยิ่งขึ้น เสริมสร้างจิตสำนึกเพื่อกระตุ้นให้ประชากรทั่วโลกตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ต้องร่วมกันเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา และร่วมกันพิทักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป (Office of the National Economic and Social Development Board, 2013)

ดังนั้น “การจัดการพลังงานทดแทนเพื่อความยั่งยืน” ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้พลังงานในประเทศไทย ผู้ใช้พลังงานตัดสินใจเลือกอนาคตพลังงานด้วยตนเอง ปลูกจิตสำนึกร่วมชุมชน ร่วมจัดการพลังงาน แก้ปัญหาพลังงานราคาสูง ด้วยการจัดหาพลังงานทดแทนและจัดการพลังงานทดแทนในชุมชนเพื่อการพัฒนาพลังงานประเทศไทยสู่ความมั่นคงยั่งยืนด้านพลังงาน ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศไทยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

การจัดการพลังงานทดแทน

การจัดการพลังงาน จุดเริ่มของคนในสังคมที่รับรู้ตื่นตัวต่อสถานการณ์ปัญหาพลังงานการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย ผู้รับผิดชอบ ในการนำไปปฏิบัติการวางแผนจะต้องรอบคอบต้องมีความรู้ความเข้าใจ บางแห่งนำหลักการจัดการผสมคุณธรรมช่วยให้การจัดการง่ายขึ้น ช่วยให้สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วม เช่น รูปแบบการจัดการชุมชนคุณธรรมขับเคลื่อนด้วยพลังบวรตามศาสตร์พระราชา ชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขับเคลื่อนด้วยพลังบวรต้นแบบ วัดสำโรง เกิดจากการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนทั้งในระดับชุมชน ส่งเสริมให้คนมีคุณธรรมตามหลักธรรมสอนทางศาสนา (Phra Kru Siripoonyapiwat, 2023) นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข จัดการพลังงานวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ครอบคลุมทุก ๆ มิติทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมรวมทั้งวัฒนธรรม โดยมีการบริหารจัดการที่ดีมีพหุภาคีร่วมทุกขั้นตอนเป็นตัวขับเคลื่อนระบบการจัดการพลังงาน

1. พลังร่วมจัดการพลังงาน สิ่งสำคัญประการแรกที่ต้องมีคือนโยบายพลังงาน รัฐบาลจะปรับเปลี่ยนโครงสร้างการใช้พลังงานของประเทศ โดยวางแผนความต้องการและสนับสนุนการจัดหาแหล่งพลังงานอย่างเหมาะสม ส่งเสริมการผลิตและการใช้พลังงานสะอาดและพลังงานหมุนเวียน เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนเร่งเร้าจากการใช้พลังงานในพื้นที่อ้างสิทธิกับประเทศข้างเคียงและสำรวจแหล่งพลังงานเพิ่มเติม รวมถึงการสนับสนุนให้เกิดการจัดหาแหล่งพลังงานใหม่ ๆ ภายใต้กลไกตลาด เพื่อให้มั่นใจว่าประเทศไทยจะมีความมั่นคงทางพลังงานที่จะขับเคลื่อนประเทศต่อไป ซึ่งกำหนดโดยผู้บริหารระดับสูงขององค์กร หรือผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้รับผิดชอบ ดูแลพลังงาน เพื่อที่จะได้นำนโยบายที่กำหนดขึ้นนี้ไปประกาศให้ทราบและถือปฏิบัติทั้งองค์กร ต้องมีการกำหนดโครงสร้างหน้าที่และความรับผิดชอบ เพื่อดำเนินการวางแผนอนุรักษ์พลังงาน

ผู้รับผิดชอบ ผู้ใช้พลังงาน ผู้จำหน่ายพลังงาน ร่วมดำเนินการจัดการพลังงาน และผู้เกี่ยวข้องมีหน้าที่รับผิดชอบจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการอนุรักษ์พลังงานเป็นอย่างดี วางแผนอนุรักษ์พลังงานเป็นที่เรียบร้อยแล้วก็นำไปปฏิบัติโดยมีการตรวจสอบและปฏิบัติการแก้ไข ปรับปรุงเพื่อนำไปวางแผน

และกำหนดนโยบายพลังงานใหม่ สร้างพลังให้เกิดการจัดการพลังงานของประเทศอย่างเป็นระบบ เชื่อมการอนุรักษ์พลังงานที่ยั่งยืนตั้งแต่ระดับนโยบายถึงระดับชุมชน

ทั้งนี้ การดำเนินการจัดการตามนโยบายรัฐบาล ผู้บริหารหวังพึ่งผู้บริหารองค์การภาครัฐ ผู้บริหารองค์การภาครัฐที่มีภาวะผู้นำ นำการเปลี่ยนแปลง แต่ถ้าว่า ผู้บริหารองค์การมีความสำคัญต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์การโดยเฉพาะอย่างยิ่งความสำเร็จของการบริหารยุทธศาสตร์องค์การภาครัฐซึ่งไม่ได้มีรูปแบบภาวะผู้นำรูปแบบใดสามารถนำไปใช้ได้ทุกสถานการณ์ (Laksana Siriwan, 2023) ด้วยเหตุนี้ การจัดการแก้ปัญหาพลังงานในประเทศจึงจัดการได้ยาก ส่งผลให้เกิดปัญหาพลังงานเกิดวิกฤตเชื่อมกับปัญหาภายในประเทศ ปัญหาภายนอกประเทศ

2. การจัดการวิกฤตด้านพลังงาน เป็นเรื่องของพลังงาน ฟอสซิล ได้แก่ น้ำมัน ถ่านหิน ก๊าซธรรมชาติที่เราใช้จะมีปริมาณลดน้อยลง ราคาสูงขึ้นทุกวัน ติดตาม มาด้วยผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ล่อมทำให้ทั่วโลกต้องแสวงหาพลังงานทดแทน เพื่อเตรียมการสำหรับอนาคต และผู้ใช้พลังงานมากขึ้นในแต่ละปีเป็นผู้ใช้พลังงานระดับชุมชน การใช้น้ำมันกลุ่มเบนซิน เพิ่มขึ้นอยู่ที่ 5.9% ซึ่งเป็นผลจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจในด้านการท่องเที่ยวที่มากขึ้น ส่งผลให้การเดินทางท่องเที่ยวในประเทศที่มากขึ้น (Office of Energy Policy and Planning, Ministry of Energy, 2023) เมื่อมีการใช้พลังงานในชุมชนสูงขึ้น น้ำมัน พลังงานสูงขึ้น ส่งผลต่อรายจ่ายประชาชนสูงตามไปด้วย พลังงานยังเป็นเรื่องที่กระทบโดยตรงกับทุกคนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ สิ่งแวดล้อม การเมืองการวางแผนพลังงานของท้องถิ่นหรือของชุมชน

วิธีทางหนึ่งที่จะช่วยคลี่คลายปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยฐานการมีส่วนร่วมของประชาชน สำหรับประเทศไทย กระทรวงพลังงานได้ดำเนินโครงการสนับสนุนการวางแผนจัดการพลังงานระดับท้องถิ่น ขึ้นตั้งแต่ปีพ.ศ.2549 โดยมีเป้าหมายสำคัญคือ การเพิ่มประสิทธิภาพ การใช้พลังงานของประเทศ และพัฒนาพลังงาน มีคุณภาพควบคู่กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและ การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกลไกประสานงานหลัก

การจัดการปัญหาวิกฤตต่างๆ ให้เกิดผลสำเร็จนั้น ต้องอาศัยพลังร่วมผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วนเข้าร่วมจัดการปัญหาวิกฤตเหล่านั้น เช่นเดียวกัน การจัดการวิกฤตด้านพลังงานประเทศไทย จำเป็นต้องอาศัยพลังร่วมจัดการแก้ปัญหา ตั้งแต่การแก้ปัญหาในระดับนโยบายจนถึงการแก้ปัญหาในระดับชุมชนในฐานะเป็นผู้ใช้พลังงาน การแสวงหาวิธีการลดใช้พลังงาน การแสวงหาพลังงานทางเลือก การแสวงหาพลังงานทดแทนต้องเริ่มต้นจากชุมชน วิธีการแก้ปัญหาวิกฤตด้านพลังงาน ถึงแม้ว่าเป็นการจัดการปัญหาพลังงานของประเทศไทย แต่ต้องเลือกวิธีการจัดการแก้ปัญหาวิกฤตพลังงานที่ตรงกับความต้องการใช้พลังงานระดับชุมชน อันเป็นฐานรากการใช้พลังงานของประเทศ การควบคุม การจัดการ การสร้างทางเลือกใหม่เพื่อให้เกิดการจัดการพลังงานสู่ความมั่นคงยั่งยืน

3. การจัดการแผนพลังงานชุมชน จากสถานการณ์การใช้พลังงานในประเทศไทยที่มีแนวโน้ม เพิ่มขึ้น ทำให้เพิ่มการนำเข้าเชื้อเพลิงจากต่างประเทศสูงขึ้นรวมทั้งปัญหาด้านผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น ทำให้กระทรวงพลังงานหันมาสนใจพลังงานทดแทนเพื่อลด ผลกระทบทางด้านสุขภาพ

สังคม สิ่งแวดล้อม การเมืองและเศรษฐกิจกระทรวงพลังงานจึงออกแนวทางการวางแผนพลังงานชุมชนออกมาเพื่อสนับสนุนให้เกิดการจัดการพลังงานอย่างยั่งยืน ด้วยพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งในประเทศไทยเมื่อปี 2543 สมาคมเทคโนโลยีได้ร่วมกับรัฐบาลเดนมาร์ก จัดทำโครงการพลังงานยั่งยืนขึ้นในพื้นที่ 5 จังหวัด คือ นครราชสีมา สุรินทร์ อุบลราชธานีร้อยเอ็ด และขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือเพิ่มการใช้งานของพลังงานทางเลือก และก่อให้เกิดความยั่งยืนแก่ชุมชน

แผนอนุรักษ์พลังงานที่ผ่านมามีได้ใช้กลยุทธ์และมาตรการทั้งการบังคับด้วยกฎระเบียบและการส่งเสริมด้วยการจูงใจทางการเงิน การให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคและการให้ความรู้ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์รูปแบบต่างๆ เพื่อสร้างความตระหนักของสาธารณชนในการอนุรักษ์พลังงาน รับผิดชอบต่อความคิดเห็นภาคธุรกิจ ภาคประชาชน ภาควิชาการ ภาคราชการ พบว่า ในเชิงยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนนโยบายและการดำเนินแผนอนุรักษ์พลังงานในภาพรวมนั้นควรให้ความสำคัญกับการใช้มาตรการแบบผสมผสาน ทั้งการบังคับด้วยกฎระเบียบและมาตรฐาน การส่งเสริมและสนับสนุนด้วยการจูงใจ (Ministry of Energy, 2011)

การส่งเสริมและสนับสนุนด้วยการจูงใจวางแผนพลังงานในช่วงดำเนินงานร่วมกันในพื้นที่แรกคือ ตำบลอุโลก ซึ่งจากการทำโครงการนำร่องทั้ง 5 แห่งกระทรวงพลังงานพบว่า ก่อนเริ่มดำเนินโครงการ สวนใหญ่ประชาชนมีทัศนคติกับเรื่องพลังงานเป็นเรื่องไกลตัวแต่เมื่อหลังจากดำเนินโครงการแล้ว มีการตระหนักและปรับเปลี่ยนทัศนคติใหม่โดยคิดว่าพลังงานเป็นเรื่องใกล้ตัวที่ชุมชนหรือประชาชนสามารถกำหนดทิศทางการจัดการเองได้ต่อมาในปี 2558 กระทรวงพลังงานร่วมกับรัฐบาลเดนมาร์ก จัดทำโครงการ Regional Energy Planning โดยมีความมุ่งเน้นการสร้างศักยภาพเจ้าหน้าที่ สำนักงานพลังงานภูมิภาคให้สามารถจัดทำแผนพลังงานในระดับชุมชน ระดับจังหวัด และระดับ ภูมิภาคได้โดยโครงการดังกล่าว ได้มีการจัดทำกรวางแผนพลังงานจังหวัดทั้ง 75 จังหวัด และ การวางแผนพลังงานชุมชนทั้งสิ้น 24 แห่งจึงถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการวางแผนพลังงานชุมชน หลังจากนั้นในปี 2549 โครงการจัดทำแผนพลังงานชุมชนเกิดขึ้น เพื่อมุ่งสร้างการมีส่วนร่วมของ ประชาชนและพัฒนาความสามารถขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นให้มีศักยภาพในการทำแผนพลังงาน การจัดการด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อมให้เป็นรูปธรรมเกิดประสิทธิภาพสูงสุดและปี 2554 เน้นวางแผนพลังงานชุมชนในชุมชนที่มีศักยภาพพลังงานทดแทนโดยในปี 2553 กำหนดให้จังหวัดละ 1 แห่งวางแผนพลังงานชุมชนทำให้ได้ทั้งหมด 75 ชุมชน ส่วนในปี 2554 กำหนดจังหวัดละ 2 แห่ง ทำให้ได้ทั้งหมด 150 ชุมชนตามลำดับ (Ministry of Energy, 2011)

การวางแผนพลังงานชุมชนเป็นกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดการด้านพลังงานสิ่งแวดล้อม และแผนงบประมาณในท้องถิ่นของ ประชาชนเรียนรู้ปัญหาความต้องการใช้พลังงาน การวางแผนการใช้พลังงาน ประสานงานกับการวางแผนพลังงานในลักษณะรวมศูนย์อยู่ที่ส่วนกลางประชาชนทั่วไปไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนและการรับรู้ข้อมูลการใช้พลังงาน ทำให้ไม่เข้าใจสถานการณ์ด้านพลังงานของท้องถิ่น (Ministry of Energy, 2011) ผู้ใช้พลังงานในชุมชนจะรับรู้ เรียนรู้การมีส่วนร่วมจัดการแก้ปัญหา

พลังงานตามที่ตนเองสามารถเข้าร่วมได้ เช่น รัฐบรรณรงค์ให้ประหยัดพลังงาน ผู้ใช้พลังงานเข้าร่วมประหยัดพลังงานใช้พลังงานตามความจำเป็น แสวงหาพลังงานทางเลือกใช้ทรัพยากรในชุมชนมาเป็นพลังงาน เป็นต้น

การวางแผนจัดการพลังงานในชุมชน สมาชิกชุมชนผู้ใช้พลังงานสามารถนำเสนอถึงสาเหตุของปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาพลังงานชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้การใช้พลังงานประหยัดในชุมชนเกิดขึ้นจริงมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการแสวงหาทางเลือกอื่น ๆ ในด้านพลังงานเป็นความตระหนักของสังคมเมื่อพบวิกฤตด้านพลังงาน เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่มีแนวโน้มความรุนแรงมากยิ่งขึ้น การจัดการพลังงานในชุมชน ดำเนินการด้วยชุมชนเองทำให้เกิดผลกระทบต่าง ๆ ที่ชุมชนยอมรับ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และทำให้ชุมชนกินดีอยู่ดี ลดรายจ่าย เพราะฉะนั้นแผนพลังงานชุมชนที่ดี ควรส่งเสริมให้ประชาชนเขามามีบทบาทและส่งเสริมความกินดีอยู่ดีของคนในพื้นที่รวมทั้งจัดหาพลังงานตามความต้องการหรือความเหมาะสมกับชุมชน เพื่อเป็นการสร้างงานในท้องถิ่นนำไปสู่การ พัฒนาชนบทตลอดจนเป็นการนำทรัพยากรในท้องถิ่นที่มีมาใช้อย่างเหมาะสมทดแทนพลังงานที่นำมาจากภายนอก ชุมชนทำให้เงินที่ลงทุนเพื่อผลิตพลังงานยังคงหมุนเวียนอยู่ภายใน 27 ท้องถิ่นรวมทั้งช่วยลดปัญหา สิ่งแวดล้อมและลดปัญหาสุขภาพของคนในชุมชน (ศูนย์ประสานงาน กลางการวางแผนพลังงาน ชุมชน) ประโยชน์ที่ได้จากแผนพลังงาน ถ้ามองในภาพกว้างที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยคือมีพลังงานใช้ตามความต้องการอย่างเหมาะสม

ลดการนำเข้าจากต่างประเทศช่วยสร้างงานในท้องถิ่นและนำไปสู่การ พัฒนาชนบทลดปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งส่งเสริมพัฒนาเทคโนโลยีพื้นบ้านพัฒนาการคิดค้น เทคโนโลยีใหม่ๆ โดยคนในประเทศและสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนทำให้สามารถยกระดับ ทัศนคติในการพึ่งพาตนเองเกิดความยั่งยืนในอนาคตสวนประโยชน์อีกด้านที่ได้จากแผนพลังงาน โดยตรงคือ เกิดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนและประชาชนในชุมชนเกิดจิตสำนึกด้านพลังงาน สามารถ แก้ไขปัญหาพลังงานจากระดับท้องถิ่นซึ่งเป็นการระเบิดจากภายในออกสู่ภายนอก รวมทั้งเกิดวิธีการจัดการทางด้านทรัพยากรและพลังงานที่หลากหลายเนื่องจากชุมชนสามารถเลือกใช้วิธีการจัดการหรือ เทคโนโลยีที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน แต่สถานการณ์ปัจจุบัน การใช้พลังงานมีลักษณะเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ถึงแม้ว่า ราคาพลังงานแต่ละชนิดมีราคาสูง นั้นเพราะ การจัดการพลังงานยังขาดการนำคุณธรรมปรับใช้ให้เกิดการจัดการพลังงานแบบพอเพียง ใช้เท่าที่จำเป็น ใช้อย่างประหยัด

การพัฒนาที่ยั่งยืนในมิติของพลังงานทดแทน

การพัฒนาประเทศไทยที่ผ่านมามีการใช้พลังงานถ่านหิน ก๊าซธรรมชาติ นิวเคลียร์ หินน้ำมัน และทรายน้ำมัน เป็นต้น ส่งผลกระทบการใช้พลังงานในประเทศ การขาดแคลนพลังงานสำหรับการบริโภคเพื่อความจำเป็นในการดำรงชีวิต ค่าครองชีพที่เชื่อมโยงกับการใช้พลังงานมีผลต่อการใช้ชีวิตทุกชีวิตเพื่อความอยู่รอดและความปลอดภัยของคนในสังคมทุกระดับ การหาแหล่งพลังงานหมุนเวียนในการผลิตไฟฟ้า เพื่อรองรับกับความต้องการที่มากขึ้นในอนาคต และแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนมาสร้างเป้าหมายร่วมให้ผู้จำหน่าย ผู้ใช้

พลังงาน จัดการพลังงานทดแทนให้เกิดผลการพัฒนาที่ยั่งยืน (Office of the National Economic and Social Development Board, 2013)

1. จุดเริ่มต้นแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เริ่มมีบทบาทในกระแสการพัฒนาของสังคมโลก ตั้งแต่ พ.ศ. 2515 ที่องค์การสหประชาชาติได้จัดการประชุมสุดยอดว่าด้วยสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ (Human Environment) ณ กรุงสต็อกโฮล์ม ประเทศสวีเดน มีการเผยแพร่เอกสารชื่อ “อนาคตร่วมของเรา” เป็นแผนแม่บทของโลก เพื่อสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนหรือแผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) ในการประชุมสุดยอดของโลกทางด้านสิ่งแวดล้อม (Earth Summit) ที่ประเทศบราซิล เมื่อปี 2535 ซึ่งได้เป็นพันธกรณีที่แต่ละประเทศจำเป็นต้องแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาประเทศให้มุ่งสู่ความยั่งยืน สำหรับประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในกระแสโลก มาปรับใช้ในกระบวนการวางแผนพัฒนาประเทศด้วยเช่นกัน แนวทางการพัฒนาประเทศภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในระยะเวลากว่า 20 ปีที่ผ่านมา จึงได้ปรับเปลี่ยนทิศทางไปสู่ความยั่งยืนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ซึ่งใช้เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศในปัจจุบันนั้นได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุล ทั้งด้านคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เพื่อมุ่งสู่เป้าหมาย “การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทยทุกคน” นอกจากนี้ นโยบายรัฐบาลชุดปัจจุบันก็ได้กำหนดให้การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็น “วาระแห่งชาติ” ที่ทุกภาคส่วนของสังคมไทยจะต้องมีบทบาทร่วมกัน รวมทั้งได้จัดตั้ง “คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ขึ้น เพื่อเป็นกลไกระดับชาติในการผลักดันนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติโดยที่การพัฒนาที่ยั่งยืนจำเป็นต้องดำเนินการอย่างเป็นองค์รวม เพื่อสร้างสมดุลให้เกิดขึ้นใน 3 มิติ ทั้งมิติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มิติด้านเศรษฐกิจ และมิติด้านสังคม

สำหรับทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย ยังจำเป็นต้องสร้างความชัดเจนทั้งด้านกรอบแนวคิด แนวทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาให้เห็นพ้องร่วมกันในสังคมไทย เอกสาร “การพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทย” ฉบับนี้ จึงเป็นความพยายามของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ได้จัดทำขึ้น เพื่อนำเสนอในการประชุมประจำปี 2546 โดยเป็นเพียงข้อเสนอเบื้องต้น ที่มุ่งหวังจะจุดประกายให้เกิดการร่วมคิด ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และร่วมแสดงความคิดเห็น ในอันที่จะนำไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืน และกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุกภาคส่วนในสังคมไทยระยะต่อไป (Office of the National Economic and Social Development Board, 2003)

ประเทศไทย องค์กรทั้งภาครัฐ องค์กรเอกชน องค์กรภาคประชาชนมีส่วนร่วมดำเนินการวางแผนพัฒนาตามบริบทองค์การสอดคล้องกับแผนแม่บทกำหนดพัฒนาประเทศ มีส่วนร่วมสร้างกลยุทธ์การพัฒนาที่ยั่งยืน แม้จะเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจ แต่ถ้าวางองค์กรต่างๆ เหล่านี้ก็แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ให้ความสำคัญคุ้มครองทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งผลกระทบต่อสังคม ให้ความสำคัญคุณภาพชีวิตและขจัดปัญหาความยากจนของคนในประเทศ กระตุ้นให้ประชาชนไทยตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน ความร่วมมือพัฒนาทั้งภาครัฐ องค์กรเอกชน องค์กรภาคประชาชน การ

ต้องร่วมจัดการ จัดทำแผนงานเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาและร่วมกันพิทักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

2. วิธีการใช้การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการแนวความคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนปรับใช้กับการพัฒนาเมือง ชุมชน และพื้นที่ เพื่อมุ่งหวังให้เมืองหรือชุมชนนั้นมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน การพัฒนาแบบยั่งยืนเป็นการใช้หลักการของความสมดุล ซึ่งอาจหมายถึงความสมดุลระหว่างประชากรในชุมชนและแหล่งจ้างงาน หรืออาจเป็นความสมดุลของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติในพื้นที่และความต้องการของประชากรในชุมชนนั้น ๆ ซึ่งความสมดุลดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า ชุมชนที่ยั่งยืนนั้นต้องมีความสมดุลของระบบเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และความเป็นธรรมรวมถึงความสามารถในการบริหารจัดการและจัดการชุมชน นั่นคือการพัฒนาที่ยั่งยืนต้องตั้งอยู่บนความสมดุล ระหว่างระบบเศรษฐกิจ การบริหารจัดการและความสามารถของชุมชน

การพัฒนาที่มีความสมดุลระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ในสังคม คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมจากนักวิชาการจากหลากหลายสาขา ดังเช่น สาขาเศรษฐศาสตร์ นิเวศวิทยา และการพัฒนา การกำหนดกฎเกณฑ์ในการดำรงชีวิตกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของมนุษย์โดยที่ไม่มีการทำลายความคงอยู่ของระบบธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสามารถอนุรักษ์การดำรงอยู่แบบสมดุล เพื่อประชากรรุ่นต่อ ๆ ไป และแนวความคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้รวบรวมคำอธิบายไว้โดยแบ่งได้ 4 ประการ ดังต่อไปนี้ (United Nations Fund for Population Activities, 1991)

1. การพัฒนาแบบยั่งยืน เป็นการพัฒนาที่ตรงกับความต้องการตามความจำเป็นในปัจจุบัน โดยสามารถรองรับความต้องการและ/หรือความจำเป็นอันเกิดแก่ชนรุ่นหลัง ๆ ด้วย ทั้งนี้มาตรฐานการบริโภคในทุกคนทุกแห่งคำนึงถึงความยั่งยืนในระยะยาว

2. การพัฒนาแบบยั่งยืน เป็นการจัดการพัฒนาครอบคลุมมาตรฐานการรักษาทรัพยากรที่ตกกับชนรุ่นหลัง โดยอย่างน้อยให้ได้มากพอ ๆ กับที่ชนรุ่นปัจจุบันได้รับมา

3. การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการพัฒนาที่กระจายผลประโยชน์ของความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอย่างทั่วถึง ตลอดจนเป็นการพัฒนาที่ปกป้องสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับโลกโดยรวมเพื่อชนรุ่นหลัง และเป็นการพัฒนาที่ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นอย่างแท้จริง

4. การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการทำให้คุณภาพชีวิตมนุษย์ดีขึ้นภายในระบบนิเวศวิทยาที่สามารถจะรองรับการดำเนินชีวิตได้ต่อไป ในลักษณะดังกล่าวเศรษฐกิจแบบยั่งยืน (Sustainable Economy) คงต้องเป็นเศรษฐกิจที่ธำรงรักษาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติของตนไว้ได้ โดยเศรษฐกิจแบบนี้จะยังคงสามารถพัฒนาควบคู่ไปกับการรักษาแหล่งทรัพยากรได้ต่อไป ด้วยการปรับตัว และโดยอาศัยการยกระดับความรู้ ปรับปรุงองค์กร ตลอดจนปรับปรุงประสิทธิภาพทางเทคนิคและเซาวิปัญญา

สรุปได้ว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการจัดการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งอย่างใดส่งผลกระทบต่อในวงกว้าง ผลการพัฒนาอาจปรับเปลี่ยนเล็กน้อย แต่ผลการพัฒนาบางประการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพลิกโฉมไปต่างรูปแบบเดิม ทั้งนี้การพัฒนาที่บูรณาให้เกิดองค์รวมพร้อมด้วยองค์ประกอบ

ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะมาประสานกันครบองค์ และมีลักษณะอีกอย่างหนึ่งคือมีดุลยภาพ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติแวดล้อมกับเศรษฐกิจจะต้องบูรณาการเข้าด้วยกัน จะทำให้เกิดสภาพที่เรียกว่าเป็นภาวะยั่งยืนทั้งในทางเศรษฐกิจและในทางสภาพแวดล้อม การคุ้มครองสภาพแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจระดับประเทศระดับชุมชน ไม่ทำลายล้างกัน ทุกสิ่งในโลกก็จะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ดังการจัด การพลังงาน จัดการหาพลังงานทดแทนมาใช้ในชุมชนช่วยให้ชุมชนลดรายจ่าย มีการจ้างงานผลิตพลังงานทดแทน ส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

3. มิติการพัฒนาที่ยั่งยืน

จุดหมายปลายทางของการพัฒนาที่ยั่งยืน จำเป็นที่จะต้องมีการบูรณาการให้เกิดดุลยภาพทุกมิติ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม จิตใจ รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต้องมีการ บริหารจัดการที่ดี มีพหุภาคีร่วมเป็นกลไกทำทุกขั้นตอน เพื่อการอยู่ดีมีสุขของประชาชนตลอดไป จึงแบ่งมิติการ พัฒนาที่ยั่งยืนให้มีความชัดเจนโดยแบ่งเป็น 6 ด้าน ดังนี้ (Saengchai, S, 2007)

1. มนุษย์ เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดสำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นเป้าหมายของการพัฒนา ดังนั้น มนุษย์จึงควรได้รับความเท่าเทียมของคุณภาพชีวิตในด้านการศึกษา สาธารณสุข อาหาร และการมีงานทำ เพื่อให้มีความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และพัฒนาจิตใจ สติปัญญา และพฤติกรรมของมนุษย์ ด้วยเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

2. สังคมและวัฒนธรรม การพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นต้องเกิดจากการพัฒนาที่สอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรม ความเชื่อของท้องถิ่นนั้น ๆ และในวัฒนธรรมที่ยั่งยืนและเป็นธรรมกับทุกคนในสังคมต้องมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม และสามารถผสมผสานความแตกต่างภายในสังคมได้อย่างสันติ

3. เศรษฐกิจ การพัฒนาที่ยั่งยืนต้องอยู่บนพื้นฐานของการเจริญเติบโตที่ไม่เป็นอันตรายต่อสังคม การเมือง หรือสิ่งแวดล้อม และในยุคอนาคต

4. สิ่งแวดล้อม การพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นต้องมองระบบธรรมชาติทั้งหมดให้เป็นองค์รวม (Holistic Development) ซึ่งความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อมต้องรักษาความหลากหลายของสิ่งแวดล้อมและหลักการทางนิเวศให้มั่นคง

5. เทคโนโลยี การใช้เทคโนโลยีต้องมีความเหมาะสม เป็นการสนับสนุนการพัฒนา และต้องไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

6. การเมือง เป็นปัจจัยหลักและมีความสำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะการพัฒนาที่ยั่งยืน จะสำเร็จนั้นต้องอยู่ในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีธรรมรัฐ (Good Governance) กล่าวคือ ภาครัฐต้องมีความโปร่งใส รัฐต้องสนับสนุนชุมชนท้องถิ่น ค่านิยมท้องถิ่น และประชาสังคม อีกทั้งต้องมีการกระจายอำนาจหรือคืนอำนาจให้แก่ท้องถิ่น และชุมชนในการมีส่วนร่วมตัดสินใจเรื่องของการพัฒนา

สรุปได้ว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นมีพื้นฐานสำคัญในความหมาย คือ การพัฒนาที่สมดุลกันทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การพัฒนาอย่างสมดุลทั้ง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม ผสมผสานการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ ไม่เน้นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ เป็นหลัก แต่คำนึงถึงวัฒนธรรม ประเพณี และสมาชิกในสังคมที่มีอยู่ก่อน ซึ่งการพัฒนาที่ยั่งยืนคือ การรวม

ความทันสมัยและความดั้งเดิมของสังคมและชุมชน ผสมผสานให้เป็นไปตามความต้องการของสมาชิกในสังคมนั้น ๆ โดยให้สมาชิกในสังคมมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา และไม่ยึดติดแบบแผนการพัฒนาอย่างสากลเพียงเฉพาะด้านเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว แต่คำนึงถึงทรัพยากรและผลประโยชน์ให้คนรุ่นต่อไป

4. เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) สามารถสรุปได้ด้วยวลีสั้น ๆ ว่า “การไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” ซึ่งเป็นหลักการที่ใช้ในทุกภารกิจของสหประชาชาติในประเทศไทย เมื่อเดือนมกราคม 2565 ทีมสหประชาชาติประจำประเทศไทยได้ลงนามในกรอบความร่วมมือว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน วาระปี พ.ศ. 2565-2569 (UNSDCF) กับรัฐบาลไทย กรอบความร่วมมือฯ นี้แจกแจงการสนับสนุนด้านการพัฒนาที่ระบบสหประชาชาติมอบให้กับประเทศไทยเพื่อให้บรรลุความมุ่งหมายอันสูงส่งสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนภายใน ค.ศ. 2030 และก้าวขึ้นเป็นประเทศรายได้สูง มีการพัฒนาที่ครอบคลุมยั่งยืน และมีภูมิคุ้มกันต่อวิกฤต กรอบความร่วมมือฯ ได้รับการออกแบบโดยอิงหลักการของสหประชาชาติที่จะไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลไทยได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อกำหนดทิศทาง การดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนภายใต้กรอบนโยบาย และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาต่าง ๆ ของประเทศประเทศไทยได้บูรณาการเป้าหมายทั้ง 17 ประการไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เพื่อให้สัมฤทธิ์ผล ตามวิสัยทัศน์ของประเทศไทย ในการมุ่งสู่ "การเป็นประเทศไทยที่พัฒนาแล้ว และมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน กรอบงานตามร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-257-) มุ่งเน้นการดำเนินงานใน 4มิติการพัฒนาที่สำคัญได้แก่

- 1) มิติภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย
- 2) มิติโอกาสและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม
- 3) มิติความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 4) มิติปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศไทย

ในขณะเดียวกัน รัฐบาลไทยตระหนักว่าการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไปนั้นไม่เพียงพอและจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างอย่างพลิกโฉม เพื่อพัฒนาสู่การเป็นเศรษฐกิจมูลค่าสูงที่ยั่งยืน บนพื้นฐานของการพัฒนาเชิงองค์ความรู้ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย เกิดขึ้นควบคู่กับความเชื่อมโยงทางสิ่งแวดล้อม มุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนวิธีการพัฒนาและนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (United Nations Thailand, 2022)

กล่าวได้ว่า การพัฒนาเพื่อจัดการการพลังงานทดแทน การจัดการต้องทำให้เกิดการพลิกโฉมประเทศไทย มีผลิตและบริการเป้าหมาย การจัดการพลังงานทดแทนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงถูกนำมาช่วยสนับสนุนการจัดการพลังงานทดแทน นำมาใช้เป็นพลังงานทดแทน ผลการจัดการส่งผลให้ชุมชนมีการพลิกโฉม เปลี่ยนแปลง การจ้างงาน ลดรายจ่ายค่าพลังงาน สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมชุมชน ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศไทย เป็นฐานพัฒนาประเทศไทยสู่ความยั่งยืน

1. พลิกโฉมขจัดความยากจน ขจัดความยากจนทุกรูปแบบ ทุกสถานที่ในทั่วโลก ผู้คนมากกว่า 800 ล้านคน ยังคงอยู่ได้ด้วยเงินน้อยกว่า 1.25 ดอลลาร์ต่อวัน หลายคนยังขาดการเข้าถึงอาหาร น้ำดื่มที่สะอาด และสุขอนามัยที่เพียงพอ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วในประเทศ เช่น จีนและอินเดีย ได้ช่วยยกระดับประชากรออกจากความยากจน แต่ความเติบโตในเรื่องดังกล่าวก็ยังไม่มีความสม่ำเสมอเท่าใดนัก ประชากรผู้หญิงมีสัดส่วนที่อยู่ในความยากจนมากกว่าผู้ชาย เนื่องจากการเข้าถึงที่ไม่เท่ากันในเรื่องค่าแรงงาน การศึกษา และทรัพย์สิน

2. พลิกโฉมขจัดความหิวโหย การขจัดความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหาร ส่งเสริมเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและผลผลิตทางการเกษตรที่เพิ่มขึ้นในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ทำให้ได้เห็นสัดส่วนของประชากรที่ขาดแคลนอาหารลดลงเกือบครึ่งหนึ่ง ประเทศกำลังพัฒนาจำนวนมากที่เคยได้รับความทุกข์จากความอดอยากและความหิวโหย ซึ่งในขณะนี้ประเทศเหล่านั้นสามารถให้ความช่วยเหลือทางโภชนาการแก่ผู้ด้อยโอกาสได้เป็นจำนวนมาก มีความคืบหน้าอย่างมากในเรื่องการกำจัดความหิว โดยในภาคกลางและเอเชียตะวันออก ละตินอเมริกา และประเทศกลุ่มแคริบเบียน

3. พลิกโฉมสร้างมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี รับรองการมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของคนในทุกช่วงอายุตั้งแต่การสร้างเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ ซึ่งประสบความสำเร็จอย่างมีคุณค่าในหน้าประวัติศาสตร์ จากการลดการเสียชีวิตของเด็ก การปรับปรุงสุขภาพของมารดาและการต่อสู้กับเชื้อเอชไอวี/เอดส์ มาลาเรีย และโรคอื่น ๆ ตั้งแต่ปี 2533 สามารถป้องกันการเสียชีวิตของเด็กทั่วโลกโดยลดลงกว่า 50% และการเสียชีวิตของมารดาที่สามารถลดลงได้ 45% ในทั่วโลก ภาวะการติดเชื้อเอชไอวีและเอดส์ที่เกิดขึ้นใหม่ สามารถลดลงได้ 30% ในระหว่างปี 2543 ถึงปี 2556 และมากกว่า 6,200,000 ชีวิตได้รับการป้องกันจากโรคมมาลาเรีย

สรุป

การพัฒนาทางเศรษฐกิจจำเป็นต้องใช้ทรัพยากร และการใช้ทรัพยากรหรือการดำเนินโครงการเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจย่อมส่งผลกระทบต่อผู้คน สถานการณ์การใช้พลังงานในประเทศไทยสูงขึ้นทุกปี จากข้อมูลตั้งแต่ปี 2549 ถึงปี 2565 มีแนวโน้มสูงขึ้น และการใช้พลังงานภายในประเทศต้องบริหารจัดการสร้างพลังร่วมให้มีพลังงานเพียงพอต่อความต้องการที่เพิ่มขึ้นแล้ว จุดเริ่มของคนในสังคมที่รับรู้ตื่นตัวต่อสถานการณ์ปัญหาพลังงานการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย ผู้รับผิดชอบ ในการนำไปปฏิบัติการวางแผนจะต้องรอบคอบต้องมี

ความรู้ความเข้าใจ การจัดการพลังงานเกิดจากผู้จำหน่าย ผู้ใช้พลังงานรับรู้ตื่นตัวต่อสถานการณ์การใช้พลังงานในประเทศไทย ลักษณะการบริโภคพลังงานเพื่อความจำเป็น แสวงหาทรัพยากรในชุมชนช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนพลังงาน กระตุ้นพลังร่วมนโยบายพลังงาน แสวงหาวิธีการและสิ่งสนับสนุนการจัดการพลังงาน แม้แต่เลือกปรับเปลี่ยนพลังงานที่ใช้อยู่เป็นประจำ มาใช้พลังงานทดแทน ควบคู่กับการสร้างกระแสความตื่นตัวในการหาแหล่งพลังงานหมุนเวียนเพื่อใช้ผลิตพลังงานในระดับชุมชนของตนเอง ผสมผสานประยุกต์ใช้ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาจัดการพลังงาน บางแห่งนำหลักการจัดการผสมคุณธรรมช่วยให้การจัดการง่ายขึ้น ช่วยให้สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมจัดการพลังงานด้วยตนเอง การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน เป็นการนำผู้ใช้พลังงานมาร่วมจัดการพลังงานที่จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวันรูปแบบต่างๆ และร่วมจัดการทรัพยากรชุมชนมาผลิตเป็นพลังงานทดแทน เนื่องจากพลังงานหมุนเวียนมีอยู่ทั่วไปตามธรรมชาติและสามารถมีทดแทนได้ไม่จำกัด เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม พลังงานน้ำ พลังงานความร้อนใต้พิภพ พลังงานชีวภาพพลังงานจากขยะ เป็นต้น มีการจัดการพลังงานทดแทนตามแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยสร้างความสมดุลระหว่างสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนา พร้อมปฏิบัติการใช้พลังงานของมนุษยชาติให้เกิดการพัฒนาประเทศไปพร้อมกับการพัฒนาด้านอื่นๆ ส่งผลไปยังความมั่นคงด้านพลังงาน ความมั่นคงของชุมชน การจัดการพลังงานทดแทนเพื่อความยั่งยืน เป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้พลังงานในประเทศไทย ผู้ใช้พลังงานตัดสินใจเลือกอนาคตพลังงานด้วยตนเอง ปลุกจิตสำนึกร่วมชุมชน ร่วมจัดการพลังงาน แก้ปัญหาพลังงานราคาสูง ด้วยการจัดหาพลังงานทดแทนและจัดการพลังงานทดแทนในชุมชนเพื่อการพัฒนาพลังงานประเทศไทยสู่ความมั่นคงยั่งยืนด้านพลังงาน ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศไทย เริ่มต้นพัฒนาแบบมีส่วนร่วมสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

References

- ChanetiYoung, D. (2010). Personnel management. Bangkok : Library.
- Detthai, T. (2012). Public health administration. Nonthaburi : Sukhothai Thammathirat Open University.
- Siriwan L. (2023). Leadership and Success of Strategic Planning and Implementation. Journal of MCU Buddhapanya Review. 8(6) (27-37).
- Ministry of Energy. (2011). 20-year energy conservation plan (P.E.Prof. 2011 – 2030). Bangkok : Department of Alternative Energy Development and Efficiency.
- Ministry of Energy. (2022). Energy situation in 2021 and trends in 2022. Bangkok: Ministry of Energy.
- Office of Energy Policy and Planning, Ministry of Energy. (2023). Situation of oil and electricity use in the first 5 months of 2023. Bangkok: Ministry of Energy.
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2013). Summary report of the 2013 annual meeting of NESDB. About sustainable development. Bangkok: Office of the National Economic and Social Development Board.

Office of the National Economic and Social Development Board. (2013). Summary report of the 2013 annual meeting of NESDB. About sustainable development. Bangkok: Office of the National Economic and Social Development Board.

Office of the National Economic and Social Development Board. (2003). Sustainable development in the Thai context. Bangkok: Office of the National Economic and Social Development Board.

Phra Kru Siripoonyapiwat. (2023). Development of Community Based on Baworn Power Movement Management Model Under the King's Philosophy, Nakhon Chai Sri District, Nakhon Pathom Province. Journal of MCU Buddhapanya Review. 7(4) (120-132).

Saengchai, S. (2007). Environment: Ideology, Politics and Sustainable Development. Bangkok: Graduate Development Office National Institute of Development Administration.

United Nations Fund for Population Activities. (1991). Population Resources and The Environment : The Critical Challenges. U.S.A. : Automated Graphic System
United Nations Thailand. (2022). Cooperation Framework on Sustainable Development, Thailand, B.E.Prof. 2022-2026. Bangkok: Office of the United Nations Coordinator in Thailand.

